

KONSTYTUCJA FEDERACJI ROSYJSKIEJ

przyjęta w ogólnonarodowym referendum

w dniu 12 grudnia 1993 roku¹

styczeń 1994

**My, składający się z wielu narodów lud Federacji Rosyjskiej,
złączeni wspólnym losem na swej ziemi,
utwierdzając prawa i wolności człowieka, pokój wewnętrzny i zgodę,
zachowując historycznie ukształtowaną wspólnotę państwową,
kierując się ogólnie uznanymi zasadami równouprawnienia i samookreślenia narodów,
czcąc pamięć przodków, po których odziedziczyliśmy miłość i szacunek do Ojczyzny, wiarę w
dobro i sprawiedliwość,
wskrzeszając suwerenną państwowość Rosji i umacniając jej demokratyczny fundament,
dążąc do zapewnienia pomyślności i rozkwitu Rosji,
w poczuciu odpowiedzialności za Ojczyznę wobec obecnego i przyszłych pokoleń,
uważając się za część społeczności światowej,
uchwalamy Konstytucję Federacji Rosyjskiej.**

CZĘŚĆ PIERWSZA

Rozdział 1

Podstawy ustroju konstytucyjnego

Artykuł 1

1. Federacja Rosyjska - Rosja jest demokratycznym federacyjnym państwem prawa o republikańskiej formie rządów.
2. Nazwy Federacja Rosyjska i Rosja są równoznaczne.

Artykuł 2

Człowiek, jego prawa i wolności są wartością najwyższą. Uznawanie, przestrzeganie i obrona praw i wolności człowieka i obywatela jest powinnością państwa.

¹ Na podstawie tekstu opublikowanego na łamach "Izwestii" w dniach 10 listopada i 28 grudnia 1993 r. Przy dokonywaniu przekładu starano się o zachowanie oryginalnego układu tekstu i interpunkcji.

Artykuł 3

1. Suwerenem i jedynym źródłem władzy w Federacji Rosyjskiej jest jej składający się z wielu nacji naród.
2. Naród sprawuje swą władzę bezpośrednio, a także za pośrednictwem organów władzy państwowej oraz organów samorządu lokalnego.
3. Najwyższym bezpośrednim wyrazem władzy narodu jest referendum i wolne wybory.
4. Nikt nie może przywłaszczać sobie władzy w Federacji Rosyjskiej. Zagarnięcie władzy lub przywłaszczenie władczych uprawnień jest ścigane z mocy prawa federalnego.

Artykuł 4

1. Suwerenność Federacji Rosyjskiej rozciąga się na całe jej terytorium.
2. Konstytucja Federacji Rosyjskiej i Ustawy Federalne mają najwyższą moc obowiązującą na całym terytorium Federacji Rosyjskiej.
3. Federacja Rosyjska zapewnia integralność i nienaruszalność terytorium Federacji.

Artykuł 5

1. Federacja Rosyjska składa się z republik, krajów, obwodów, miast o znaczeniu ogólnofederalnym, obwodów autonomicznych i okręgów autonomicznych - równouprawnionych podmiotów Federacji Rosyjskiej.
2. Republika (państwo) ma własną konstytucję i ustawodawstwo. Kraj, obwód, miasto o znaczeniu ogólnofederalnym, obwód autonomiczny i okręg autonomiczny mają własny statut i ustawodawstwo.
3. Ustrój federalny Federacji Rosyjskiej opiera się na jej integralności państwowej, jednolitym systemie władzy państwowej, rozgraniczeniu zakresu kompetencji i uprawnień organów władzy państwowej Federacji Rosyjskiej i organów władzy państwowej podmiotów Federacji Rosyjskiej, równouprawnieniu i samookreśleniu narodów w łonie Federacji Rosyjskiej.
4. W stosunkach wzajemnych z federalnymi organami władzy państwowej wszystkie podmioty Federacji Rosyjskiej mają równe prawa.

Artykuł 6

1. Nabycie i utrata obywatelstwa Federacji Rosyjskiej następuje zgodnie z ustawą federalną; obywatelstwo to jest jednego rodzaju i równe, niezależnie od podstaw, na jakich zostało nabyte.
2. Każdy obywatel Federacji Rosyjskiej korzysta na jej terytorium z pełni praw i wolności, a jednocześnie spoczywają na nim jednakowe dla wszystkich obywateli obowiązki przewidziane przez Konstytucję Federacji Rosyjskiej.
3. Obywatel Federacji Rosyjskiej nie może zostać pozbawiony swego obywatelstwa lub prawa do jego zmiany.

Artykuł 7

1. Federacja Rosyjska jest państwem opiekuńczym, którego polityka zmierza do stworzenia warunków zapewniających godne życie i nieskrępowany rozwój człowieka.
2. W Federacji Rosyjskiej praca i zdrowie ludzkie podlegają ochronie, ustanawia się gwarantowaną płacę minimalną, państwo otacza opieką rodzinę, macierzyństwo i ojcostwo oraz dzieci, inwalidów i obywateli w starszym wieku, rozwijany jest system opieki socjalnej, wprowadza się państwowe świadczenia emerytalne, zasiłki oraz inne gwarancje osłony socjalnej.

Artykuł 8

1. W Federacji Rosyjskiej gwarantuje się integralność przestrzeni ekonomicznej, nieskrępowane przemieszczanie towarów, usług i finansów, wspieranie konkurencji oraz swobodę działalności gospodarczej.
2. W Federacji Rosyjskiej uznaje się i chroni na równi: własność prywatną, państwową, komunalną oraz inne formy własności.

Artykuł 9

1. Ziemia oraz inne zasoby naturalne wykorzystywane są i chronione w Federacji Rosyjskiej jako podstawa życia i działalności narodów zamieszkujących dany obszar.
2. Ziemia oraz inne zasoby naturalne mogą być własnością prywatną, państwową, komunalną, jak również podlegać innym formom własności.

Artykuł 10

Władza państwowa w Federacji Rosyjskiej sprawowana jest na zasadzie podziału na władzę ustawodawczą, wykonawczą i sędziowską. Organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej są niezależne.

Artykuł 11

1. Władzę państwową w Federacji Rosyjskiej sprawują Prezydent Federacji Rosyjskiej, Zgromadzenie Federalne (Rada Federacji i Duma Państwowa), Rząd Federacji Rosyjskiej oraz sądy Federacji Rosyjskiej.
2. Władzę państwową w podmiotach Federacji Rosyjskiej sprawują tworzone przez nie organy władzy państwowej.
3. Rozgraniczenia zakresu kompetencji i uprawnień organów władzy państwowej Federacji Rosyjskiej i organów władzy państwowej podmiotów Federacji Rosyjskiej dokonuje niniejsza Konstytucja, a także Federalne oraz inne umowy o rozgraniczeniu zakresu kompetencji i uprawnień.

Artykuł 12

W Federacji Rosyjskiej uznaje się i gwarantuje samorząd lokalny. Samorząd lokalny jest w ramach swoich uprawnień niezależny. Organy samorządu lokalnego nie wchodzi w skład systemu organów władzy państwowej.

Artykuł 13

1. W Federacji Rosyjskiej dopuszcza się ideologiczną różnorodność.
2. Żadna ideologia nie może być uznana za państwową lub obowiązującą.
3. W Federacji Rosyjskiej uznaje się pluralizm polityczny i wielopartyjność.
4. Organizacje społeczne są równe wobec prawa.
5. Zabrania się tworzenia i działalności organizacji społecznych, których cele lub działania zmierzają do zmiany siłą podstaw ustroju konstytucyjnego i naruszenia integralności Federacji Rosyjskiej, zagrożenia bezpieczeństwa państwa, tworzenia formacji zbrojnych, rozpalania waśni społecznych, rasowych, narodowych i religijnych.

Artykuł 14

1. Federacja Rosyjska jest państwem świeckim. Żadna religia nie może być uznana za państwową lub obowiązującą.
2. Związki wyznaniowe są oddzielone od państwa i równe wobec prawa.

Artykuł 15

1. Konstytucja Federacji Rosyjskiej ma najwyższą samoistną moc prawną i obowiązuje na całym terytorium Federacji Rosyjskiej. Ustawy i inne akty prawne uchwalane w Federacji Rosyjskiej nie powinny pozostawać w sprzeczności z Konstytucją Federacji Rosyjskiej.
2. Organy władzy państwowej, organy samorządu lokalnego, osoby pełniące funkcje państwowe, obywatele i ich organizacje obowiązane są przestrzegać Konstytucji Federacji Rosyjskiej oraz ustaw.
3. Ustawy podlegają oficjalnej publikacji. Ustawy nie opublikowane nie mają zastosowania. Wszelkie normatywne akty prawne dotyczące praw, wolności i obowiązków człowieka i obywatela nie mają zastosowania jeśli nie zostały oficjalnie podane do publicznej wiadomości.
4. Ogólnie uznane zasady i normy prawa międzynarodowego oraz porozumienia międzynarodowe zawarte przez Federację Rosyjską stanowią część składową jej systemu prawnego. Jeśli zawarte przez Federację Rosyjską porozumienie międzynarodowe stanowi inaczej niż przewiduje prawo, wówczas zastosowanie mają zasady porozumienia międzynarodowego.

Artykuł 16

1. Przepisy niniejszego rozdziału Konstytucji tworzą podstawy ustroju konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej i nie mogą zostać zmienione inaczej niż w trybie ustanowionym przez niniejszą Konstytucję.
2. Żadne inne przepisy niniejszej Konstytucji nie mogą pozostawać w sprzeczności z podstawami ustroju konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej.

Rozdział 2

Prawa i wolności człowieka i obywatela

Artykuł 17

1. W Federacji Rosyjskiej prawa i wolności człowieka i obywatela uznaje się i gwarantuje, zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami i normami prawa międzynarodowego i w zgodzie z niniejszą Konstytucją.
2. Podstawowe prawa i wolności człowieka są niezbywalne i przysługują każdemu od urodzenia.
3. Realizacja praw i wolności człowieka i obywatela nie powinna naruszać praw i wolności innych osób.

Artykuł 18

Prawa i wolności człowieka oddziałują bezpośrednio. Określają one sens, treść i stosowanie prawa, działalność władzy ustawodawczej i wykonawczej oraz samorządu lokalnego i są gwarantowane przez wymiar sprawiedliwości.

Artykuł 19

1. Wszyscy są równi w obliczu prawa i sądu.
2. Państwo gwarantuje równość praw i wolności człowieka i obywatela niezależnie od płci, rasy, narodowości, języka, pochodzenia, stanu majątkowego i stanowiska służbowego, miejsca zamieszkania, stosunku do religii, przekonań, przynależności do organizacji społecznych, a także innych okoliczności. Zabrania się jakichkolwiek form ograniczania praw obywateli ze względu na przynależność społeczną, rasową, narodowościową, językową lub religijną.
3. Mężczyzna i kobieta mają równe prawa i wolności i równe możliwości ich realizacji.

Artykuł 20

1. Każdy ma prawo do życia.
2. Kara śmierci do chwili jej zniesienia może zostać wprowadzona przez ustawę federalną jako najwyższy wymiar kary za szczególnie ciężkie przestępstwa przeciwko życiu z jednoczesnym przyznaniem oskarżonemu prawa do rozpatrzenia jego sprawy przez sąd z udziałem ławy przysięgłych.

Artykuł 21

1. Godność jednostki chroniona jest przez państwo. Nic nie może stanowić podstawy do jej pomniejszenia.
2. Nikt nie może być poddawany torturom, być obiektem gwałtu ani też podlegać innemu brutalnemu lub poniżającemu godność ludzką traktowaniu lub karze. Nikt bez dobrowolnej zgody nie może być poddawany medycznym, naukowym lub innym doświadczeniom.

Artykuł 22

1. Każdy ma prawo do wolności i nietykalności osobistej.
2. Aresztowanie, osadzenie i przetrzymywanie w areszcie dopuszczalne jest wyłącznie na podstawie nakazu sądowego. Do czasu wydania nakazu sądowego zatrzymany nie może przebywać w areszcie dłużej niż 48 godzin.

Artykuł 23

1. Każdy ma prawo do nietykalności życia prywatnego, tajemnicy osobistej i rodzinnej, obrony własnej czci i dobrego imienia.
2. Każdy ma prawo do tajemnicy korespondencji, rozmów telefonicznych, informacji przekazywanych drogą pocztową, telegraficzną i inną. Ograniczenie tego prawa dopuszczalne jest wyłącznie na podstawie orzeczenia sądowego.

Artykuł 24

1. Zbieranie, przechowywanie, wykorzystywanie i rozpowszechnianie informacji dotyczących życia prywatnego obywatela bez jego zgody jest niedopuszczalne.
2. Organy władzy państwowej i organy samorządu lokalnego oraz ich funkcjonariusze obowiązani są zapewnić każdemu możliwość zapoznania się z dokumentami i materiałami bezpośrednio dotyczącymi jego praw i wolności, jeśli prawo nie stanowi inaczej.

Artykuł 25

Gwarantuje się nienaruszalność mieszkania. Nikt nie ma prawa wkraczać do mieszkania wbrew woli zamieszkujących w nim osób wyjąwszy przypadki przewidziane ustawą federalną lub postanowienie sądu.

Artykuł 26

1. Każdy ma prawo określić i zadeklarować swą przynależność narodową. Nikt nie może być zmuszony do określenia i zadeklarowania swej przynależności narodowej.
2. Każdy ma prawo do posługiwania się językiem ojczystym, do nieskrępowanego wyboru języka komunikowania się, wychowania, nauczania i twórczości.

Artykuł 27

1. Każdy, kto legalnie przebywa na terytorium Federacji Rosyjskiej, ma prawo do swobodnego poruszania się, wyboru miejsca pobytu i zamieszkania.
2. Każdy może swobodnie opuszczać granice Federacji Rosyjskiej. Obywatel Federacji Rosyjskiej ma prawo do swobodnego powrotu do Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 28

Każdy ma zagwarantowaną wolność sumienia, wolność wyznania, łącznie z prawem do indywidualnego lub wspólnego z innymi wyznawania dowolnej religii lub nie wyznawania żadnej, do nieskrępowanego wyboru, posiadania i rozpowszechniania przekonań religijnych i innych oraz działania w zgodzie z nimi.

Artykuł 29

1. Każdy ma zagwarantowaną wolność myśli i słowa.
2. Niedopuszczalna jest propaganda lub agitacja rozpalająca nienawiść i wrogość społeczną, rasową, nacjonalistyczną lub religijną. Zabrania się uprawiania propagandy wyższości społecznej, rasowej, etnicznej, religijnej lub językowej.
3. Nikt nie może być zmuszany do wyrażania swoich opinii i przekonań albo do rezygnacji z nich.
4. Każdy ma prawo do nieskrępowanego poszukiwania, uzyskiwania, przekazywania, tworzenia i rozpowszechniania informacji w dowolny, zgodny prawem sposób. Wykaz informacji stanowiących tajemnicę państwową określa prawo federalne.
5. Gwarantuje się wolność słowa w środkach masowego przekazu. Cenzura jest zabroniona.

Artykuł 30

1. Każdy ma prawo do zrzeszania się, łącznie z prawem tworzenia związków zawodowych w celu ochrony swoich interesów. Gwarantuje się swobodę działalności organizacji społecznych.
2. Nikt nie może być zmuszany do wstępowania do jakiegokolwiek organizacji lub pozostawania w niej.

Artykuł 31

Obywatele Federacji Rosyjskiej mają prawo gromadzić się w sposób pokojowy - bez broni oraz organizować zebrania, wiece i demonstracje, pochody i pikiety.

Artykuł 32

1. Obywatele Federacji Rosyjskiej mają prawo uczestniczyć w kierowaniu sprawami państwa zarówno bezpośrednio, jak i za pośrednictwem swoich przedstawicieli.
2. Obywatele Federacji Rosyjskiej mają prawo wybierać i być wybieranymi do organów władzy państwowej i organów samorządu lokalnego, jak również brać udział w referendum.
3. Nie mają prawa wybierać i być wybieranymi obywatele ubezwłasnowolnieni przez sąd, a także przebywający na mocy wyroku sądowego w zakładach karnych.
4. Obywatele Federacji Rosyjskiej mają równy dostęp do stanowisk państwowych.
5. Obywatele Federacji Rosyjskiej mają prawo uczestniczyć w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł 33

Obywatele Federacji Rosyjskiej mają prawo zwracać się osobiście, jak również kierować indywidualne i zbiorowe apele do organów państwowych i organów samorządu lokalnego.

Artykuł 34

1. Każdy ma prawo do nieskrępowanego wykorzystywania swoich zdolności i mienia w przedsiębiorczości, a także w innej, nie zabronionej przez prawo działalności gospodarczej.
2. Niedopuszczalna jest działalność gospodarcza, której celem jest monopolizacja i nieuczciwa konkurencja.

Artykuł 35

1. Własność prywatna jest chroniona przez prawo.
2. Każdy ma prawo do posiadania mienia, władania nim, użytkowania go i rozporządzania nim zarówno indywidualnie, jak i wspólnie z innymi osobami.
3. Nikt nie może zostać pozbawiony swego mienia inaczej jak tylko na mocy wyroku sądowego. Przymusowe wywłaszczenie mienia na cele państwowe może być dokonane wyłącznie pod warunkiem uprzedniego i równowartościowego wynagrodzenia straty.
4. Gwarantuje się prawo do dziedziczenia.

Artykuł 36

1. Obywatele i ich organizacje mają prawo do posiadania ziemi jako własności prywatnej.
2. Władanie ziemią, jej użytkowanie i rozporządzanie nią oraz innym zasobami naturalnymi realizowane jest przez ich właścicieli w sposób nieskrępowany, jeśli nie wyrządza to szkody środowisku naturalnemu i nie narusza praw i legalnych interesów innych osób.
3. Warunki i tryb użytkowania ziemi określa prawo federalne.

Artykuł 37

1. Praca jest dobrowolna. Każdy ma prawo w sposób nieskrępowany rozporządzać swoimi zdolnościami do pracy, wybierać rodzaj działalności i zawód.
2. Praca przymusowa jest zabroniona.
3. Każdy ma prawo do pracy w warunkach odpowiadających wymogom bezpieczeństwa i higieny, do wynagrodzenia za pracę bez jakiegokolwiek dyskryminacji i nie niższego niż ustalona przez prawo federalne płaca minimalna, jak również prawo do ochrony przed bezrobociem.
4. Uznaje się prawo do prowadzenia indywidualnych i zbiorowych sporów pracowniczych z wykorzystaniem ustalonych przez prawo federalne metod ich rozstrzygania, łącznie z prawem do strajku.
5. Każdy ma prawo do wypoczynku. Zatrudniony na podstawie umowy o pracę ma zagwarantowany ustanowiony przez prawo federalne: czas trwania pracy, dni wolne od pracy i dni świąteczne oraz coroczny płatny urlop.

Artykuł 38

1. Macierzyństwo, dzieci i rodzina znajdują się pod ochroną państwa.
2. Troska o dzieci, ich wychowanie są zarówno prawem, jak i obowiązkiem rodziców.
3. Dzieci zdolne do pracy, które ukończyły 18 rok życia, winny otaczać opieką rodziców niezdolnych do pracy.

Artykuł 39

1. Każdy ma zagwarantowaną opiekę socjalną na starość, na wypadek choroby, inwalidztwa, utraty żywiciela, jeśli wychowuje dzieci, a także w innych przewidzianych prawem wypadkach.
2. Wypłacane przez państwo emerytury i zasiłki wyznacza ustawa.
3. Popierane są dobrowolne ubezpieczenia społeczne, tworzenie uzupełniających form ubezpieczeń społecznych oraz działalność dobroczynna.

Artykuł 40

1. Każdy ma prawo do mieszkania. Nikt nie może zostać samowolnie pozbawiony mieszkania.

2. Organy władzy państwowej i organy samorządu lokalnego popierają budownictwo mieszkaniowe i stwarzają warunki do realizacji prawa do mieszkania.
3. Potrzebującym mieszkania niezamożnym oraz innym wymienionym w ustawie obywatelom przydzielane jest ono bezpłatnie lub za przystępną opłatą z państwowych, komunalnych i innych zasobów mieszkaniowych zgodnie z ustanowionymi przez prawo normami.

Artykuł 41

1. Każdy ma prawo do ochrony zdrowia i pomocy lekarskiej. Pomoc lekarska w państwowych i komunalnych placówkach służby zdrowia świadczona jest obywatelom bezpłatnie ze środków właściwego budżetu, składek ubezpieczeniowych oraz innych wpływów.
2. W Federacji Rosyjskiej finansowane są federalne programy ochrony i zachowania zdrowia ludności, podejmuje się kroki w kierunku rozwijania państwowego, komunalnego i prywatnego systemu opieki medycznej, popiera się działalność sprzyjającą zachowaniu zdrowia ludzkiego, rozwijaniu kultury fizycznej i sportu, kształtowaniu odpowiednio korzystnych warunków ekologicznych i sanitarno-epidemiologicznych.
3. Zatajanie przez osoby urzędowe faktów i okoliczności stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego pociąga za sobą odpowiedzialność zgodnie z ustawodawstwem federalnym.

Artykuł 42

1. Każdy ma prawo do życia w sprzyjającym mu środowisku naturalnym, do wiarygodnej informacji o jego stanie i wyrównania szkód, jakich wskutek pogwałcenia prawa ekologicznego doznało jego zdrowie lub mienie.

Artykuł 43

1. Każdy ma prawo do wykształcenia.
2. Gwarantuje się ogólną dostępność i bezpłatność przedszkolnego, podstawowego ogólnego i średniego zawodowego kształcenia w państwowych lub komunalnych placówkach oświatowych oraz w przedsiębiorstwach.
3. Każdy ma prawo do bezpłatnego uzyskania na zasadach konkursowych wyższego wykształcenia w państwowej lub komunalnej placówce oświatowej i w przedsiębiorstwie.
4. Ogólne wykształcenie podstawowe jest obowiązkowe. Rodzice lub opiekunowie zapewniają dzieciom uzyskanie ogólnego wykształcenia podstawowego.
5. Federacja Rosyjska ustala państwowe federalne standardy oświatowe oraz popiera rozmaite formy kształcenia i samokształcenia.

Artykuł 44

1. Każdemu gwarantuje się swobodę twórczości literackiej, plastycznej, naukowej, technicznej i innej, a także swobodę wykładania. Własność intelektualna jest chroniona przez prawo.
2. Każdy ma prawo do udziału w życiu kulturalnym i korzystania z placówek kulturalnych oraz do dostępu do wartości kulturalnych.
3. Każdy ma obowiązek troszczyć się o zachowanie spuścizny historycznej i kulturalnej, chronić zabytki historii i kultury.

Artykuł 45

1. W Federacji Rosyjskiej zagwarantowana jest państwowa ochrona praw i wolności człowieka i obywatela.
2. Każdy ma prawo bronić swych praw i wolności wszelkimi sposobami nie zakazanymi przez prawo.

Artykuł 46

1. Każdy ma zagwarantowaną sądową ochronę swych praw i wolności.
2. Postanowienia i działania (lub ich zaniechanie) organów władzy państwowej, organów samorządu lokalnego, organizacji społecznych i osób urzędowych mogą być zaskarżone do sądu.
3. Każdy ma prawo, w zgodzie z porozumieniami międzynarodowymi zawartymi przez Federację Rosyjską, zwracać się do międzypaństwowych organów powołanych do obrony praw i wolności człowieka, o ile wyczerpane zostały wszelkie wewnętrzpaństwowe środki ochrony prawnej.

Artykuł 47

1. Nikt nie może być pozbawiony prawa do rozpatrzenia jego sprawy w sądzie i przez sędziego, których kompetencjom w świetle prawa podlega.
2. Oskarżony o popełnienie przestępstwa ma prawo do rozpatrzenia jego sprawy przez sąd z udziałem ławy przysięgłych w przypadkach przewidzianych przez prawo federalne.

Artykuł 48

1. Każdy ma zagwarantowane prawo do uzyskania fachowej pomocy prawnej. W przypadkach przewidzianych przez prawo pomoc prawna jest udzielana bezpłatnie.
2. Każdy zatrzymany, osadzony w areszcie, oskarżony o popełnienie przestępstwa ma prawo do korzystania z pomocy adwokata (obrońcy) od chwili zatrzymania, osadzenia w areszcie lub przedstawienia mu aktu oskarżenia.

Artykuł 49

1. Każdy oskarżony o popełnienie przestępstwa uważany jest za niewinnego tak długo, jak długo jego wina nie będzie dowiedziona w trybie przewidzianym przez prawo federalne i orzeczona prawomocnym wyrokiem sądowym.
2. Oskarżony nie ma obowiązku udowodnienia swojej niewinności.
3. Niemożliwe do wyeliminowania wątpliwości co wina oskarżonego interpretowane są jako przemawiające na jego korzyść.

Artykuł 50

1. Nikt nie może być powtórnie skazany za to samo przestępstwo.
2. W toku dochodzenia i przewodu sądowego niedopuszczalne jest wykorzystywanie dowodów uzyskanych z naruszeniem prawa federalnego.
3. Każdy skazany za przestępstwo ma prawo do zrewidowania wyroku przez sąd wyższej instancji w trybie ustalonym przez prawo federalne, jak również ma prawo zwrócić się o ulaskawienie lub złagodzenie kary.

Artykuł 51

1. Nikt nie ma obowiązku świadczyć przeciwko sobie, swojemu współmałżonkowi i bliskim krewnym, których stopień pokrewieństwa określa prawo federalne.
2. Prawo federalne może określać inne przypadki zwolnienia z obowiązku składania zeznań.

Artykuł 52

Prawa poszkodowanych w wyniku przestępstwa i nadużycia władzy są chronione przez prawo. Państwo zapewnia poszkodowanym dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz odszkodowanie za poniesione straty.

Artykuł 53

Każdy ma prawo do wyrównania mu przez państwo szkody wyrządzonej wskutek bezprawnych działań (lub zaniechania) organów władzy państwowej lub jej urzędników.

Artykuł 54

1. Prawo stwierdzające odpowiedzialność lub zwiększające jej ciężar nie działa wstecz.
2. Nikt nie może ponosić odpowiedzialności za czyn, który w chwili popełnienia nie był uznawany za sprzeczny z prawem. Jeśli po popełnieniu czynu sprzecznego z prawem odpowiedzialność za niego została zniesiona lub złagodzona, stosuje się nowe prawo.

Artykuł 55

1. Fakt wymienienia w Konstytucji Federacji Rosyjskiej podstawowych praw i wolności nie powinien być interpretowany jako negowanie lub umniejszanie innych ogólnie uznanych praw i wolności człowieka i obywatela.
2. W Federacji Rosyjskiej nie powinny być wydawane ustawy znoszące lub umniejszające prawa i wolności człowieka i obywatela.
3. Prawa i wolności człowieka i obywatela mogą zostać ograniczone przez prawo federalne jedynie w takiej mierze, w jakiej jest to niezbędne do ochrony podstaw ustroju konstytucyjnego, obyczajności, zdrowia, praw i interesów prawnych innych osób, zapewnienia obronności kraju i bezpieczeństwa państwa.

Artykuł 56

1. W warunkach stanu wyjątkowego w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywateli i obrony ustroju konstytucyjnego zgodnie z federalną ustawą konstytucyjną w odniesieniu do poszczególnych praw i wolności mogą być wprowadzone ograniczenia ze wskazaniem ich zakresu i terminu obowiązywania.
2. Stan wyjątkowy na całym terytorium Federacji Rosyjskiej i w jej poszczególnych częściach może być wprowadzany w wypadku zaistnienia okoliczności i w trybie przewidzianym federalną ustawą konstytucyjną.
3. Nie podlegają ograniczeniu prawa i wolności przewidziane artykułami 20, 21, 23 (część 1), 24, 28, 34 (część 1), 40, (część 1), 46-54 Konstytucji Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 57

Każdy ma obowiązek uiszczania prawnie ustanowionych podatków i opłat. Ustawy wprowadzające nowe podatki lub pogarszające sytuację podatników nie działają wstecz.

Artykuł 58

Każdy obowiązany jest chronić przyrodę i środowisko naturalne, troszczyć się o bogactwa naturalne.

Artykuł 59

1. Obrona Ojczyzny jest powinnością i obowiązkiem obywatela Federacji Rosyjskiej.
2. Obywatel Federacji Rosyjskiej pełni służbę wojskową zgodnie z prawem federalnym.
3. Obywatel Federacji Rosyjskiej w przypadku, gdy pełnienie służby wojskowej jest sprzeczne z jego przekonaniem lub wiarą, jak również w innych przewidzianych w prawie federalnym przypadkach ma prawo do zamiany jej na alternatywną służbę cywilną.

Artykuł 60

Obywatel Federacji Rosyjskiej może w całej pełni realizować swoje prawa i obowiązki z chwilą ukończenia 18 roku życia.

Artykuł 61

1. Obywatel Federacji Rosyjskiej nie może być wydalony poza granice Federacji Rosyjskiej lub wydany innemu państwu.
2. Federacja Rosyjska gwarantuje swoim obywatelom ochronę i opiekę poza jej granicami.

Artykuł 62

1. Obywatel Federacji Rosyjskiej może posiadać obywatelstwo innego państwa (podwójne obywatelstwo) zgodnie z prawem federalnym lub porozumieniem międzynarodowym zawartym przez Federację Rosyjską.
2. Fakt posiadania przez obywatela Federacji Rosyjskiej obywatelstwa innego państwa nie umniejsza jego praw i wolności i nie zwalnia go z obowiązków wynikających z faktu posiadania obywatelstwa rosyjskiego, o ile prawo federalne lub porozumienie międzynarodowe zawarte przez Federację Rosyjską nie stanowi inaczej.
3. Obcokrajowcy i osoby nie mające obywatelstwa korzystają w Federacji Rosyjskiej z praw i mają obowiązki na równi z obywatelami Federacji Rosyjskiej, z wyjątkiem przypadków przewidzianych prawem federalnym lub porozumieniem międzynarodowym zawartym przez Federację Rosyjską.

Artykuł 63

1. Federacja Rosyjska udziela azylu politycznego obcokrajowcom i osobom nie mającym obywatelstwa, zgodnie z ogólnie uznanymi normami prawa międzynarodowego.
2. W Federacji Rosyjskiej niedopuszczalne jest wydawanie innym państwom osób prześladowanych za poglądy polityczne, jak również za działania (lub ich zaniechanie) nie uznawane w Federacji Rosyjskiej za przestępstwa. Ekstradycja osób oskarżonych o popełnienie przestępstwa, a także przekazywanie skazanych w celu odbycia przez nich kary w innych państwach odbywa się na podstawie prawa federalnego lub porozumienia międzynarodowego zawartego przez Federację Rosyjską.

Artykuł 64

Przepisy niniejszego rozdziału tworzą podstawę statusu prawnego jednostki w Federacji Rosyjskiej i mogą być zmienione wyłącznie w trybie przewidzianym niniejszą Konstytucją.

Rozdział 3

Ustrój federalny

Artykuł 65

1. W skład Federacji Rosyjskiej wchodzi podmioty Federacji Rosyjskiej:

Republika Adygeja (Adygeja), Republika Altaj, Republika Baszkortostan, Republika Burjacja, Republika Degestan, Republika Inguszecka, Republika Kabardyno-Bałkarska, Republika Kałmycja-Chalmg Tangez, Republika Karaczajewo-Czerkieska, Republika Karelia, Republika Komi, Republika Marij Eł, Republika Mordowia, Republika Sacha (Jakucja), Republika Północna Osetia, Republika Tatarstan (Tatarstan), Republika Tuwa, Republika Udmurcka, Republika Chakasja, Republika Czeczeńska, Republika Czuwaska (Czawas Respubliki);

Kraj Altajski, Kraj Krasnodarski, Kraj Krasnojarski, Kraj Nadmorski, Kraj Stawropolski, Kraj Chabarowski.

Obwód Amurski, Obwód Archangielski, Obwód Astrachański, Obwód Biełgorodski, Obwód Briański, Obwód Władimirski, Obwód Wołgogradzki, Obwód Wołogocki, Obwód Woroneski, Obwód Iwanowski, Obwód Irkucki, Obwód Kaliningradzki, Obwód Kałuski, Obwód Kamczacki, Obwód Kemerowski, Obwód Kirowski, Obwód Kostromski, Obwód Kurgański, Obwód Kurski, Obwód Leningradzki, Obwód Lipiecki, Obwód Magadański, Obwód Moskiewski, Obwód Murmański, Obwód Niżegorodzki, Obwód Nowgorodzki, Obwód Nowosybirski, Obwód Omski, Obwód Orenburski, Obwód Orłowski, Obwód Penzeński, Obwód Permski, Obwód Pskowski, Obwód Rostowski, Obwód Riazański, Obwód Samarski, Obwód Saratowski, Obwód Sachaliński, Obwód Swierdłowski, Obwód Smoleński, Obwód Tambowski, Obwód Twerski, Obwód Tomski, Obwód Tulski, Obwód Tiumieński, Obwód Uljanowski, Obwód Czelabiński, Obwód Czytyński, Obwód Jarosławski;

Moskwa, Sankt-Petersburg - miasta o znaczeniu ogólnofederalnym;

Żydowski Obwód Autonomiczny;

Agiński Buriacki Okręg Autonomiczny, Komi-Permiacki Okręg Autonomiczny, Koriacki Okręg Autonomiczny, Nieniecki Okręg Autonomiczny, Tajmyrski (Dołgano-Nieniecki) Okręg Autonomiczny, Ust'-Ordyński Buriacki Okręg Autonomiczny, Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny, Czukocki Okręg Autonomiczny, Ewenkijski Okręg Autonomiczny, Jamało-Nieniecki Okręg Autonomiczny.

1. Przyjęcie do Federacji Rosyjskiej i utworzenie w jej składzie nowego podmiotu dokonuje się w trybie przewidzianym federalną ustawą konstytucyjną.

Artykuł 66

1. Status republiki określają Konstytucja Federacji Rosyjskiej i konstytucja republiki.

2. Status kraju, obwodu, miasta o znaczeniu ogólnofederalnym, obwodu autonomicznego i okręgu autonomicznego określają Konstytucja Federacji Rosyjskiej i statut kraju, obwodu, miasta o znaczeniu ogólnofederalnym, obwodu autonomicznego i okręgu autonomicznego, uchwalone przez organ ustawodawczy (przedstawicielski) odpowiedniego podmiotu Federacji Rosyjskiej.

3. Na wniosek organów ustawodawczych i wykonawczych obwodu autonomicznego i okręgu autonomicznego może zostać uchwalona federalna ustawa o obwodzie autonomicznym i okręgu autonomicznym.

4. Stosunki okręgów autonomicznych wchodzących w skład kraju lub obwodu mogą być regulowane przez prawo federalne oraz porozumienie zawarte między organami władzy państwowej okręgu autonomicznego a, odpowiednio, organami władzy państwowej kraju lub obwodu.

5. Status podmiotu Federacji Rosyjskiej może zostać zmieniony za obopólną zgodą Federacji Rosyjskiej i podmiotu Federacji Rosyjskiej zgodnie z federalną ustawą konstytucyjną.

Artykuł 67

1. Terytorium Federacji Rosyjskiej zawiera w sobie terytoria jej podmiotów, wody wewnętrzne oraz morze terytorialne i przestrzeń powietrzną nad nimi.

2. Federacja Rosyjska posiada suwerenne prawa i sprawuje jurysdykcję na obszarze szelfu kontynentalnego i wyłącznej strefy ekonomicznej Federacji Rosyjskiej w trybie określonym prawem federalnym i normami prawa międzynarodowego.

3. Granice między podmiotami Federacji Rosyjskiej mogą ulec zmianie za ich wzajemną zgodą.

Artykuł 68

1. Językiem państwowym Federacji Rosyjskiej na całym jej terytorium jest język rosyjski.
2. Republiki mają prawo wprowadzać własne języki państwowe. W organach władzy państwowej, organach samorządu lokalnego oraz urzędach państwowych republik używane są one na równi z językiem państwowym Federacji Rosyjskiej.
3. Federacja Rosyjska gwarantuje wszystkim jej narodom prawo do zachowania języka ojczystego oraz stworzenie warunków do jego nauczania i rozwijania.

Artykuł 69

Federacja Rosyjska gwarantuje prawa rdzennych niewielkich liczebnie narodowości, zgodnie z ogólnie uznanymi zasadami i normami prawa międzynarodowego oraz porozumieniami międzynarodowymi zawartymi przez Federację Rosyjską.

Artykuł 70

1. Flagę państwową, herb i hymn Federacji Rosyjskiej, ich opis oraz tryb oficjalnego używania ustanawia federalna ustawa konstytucyjna.
2. Stolicą Federacji Rosyjskiej jest miasto Moskwa. Status stolicy ustanawia prawo federalne.

Artykuł 71

W kompetencjach Federacji Rosyjskiej leży:

- a) uchwalanie i zmiana Konstytucji Federacji Rosyjskiej i praw federalnych oraz kontrola ich przestrzegania;
- b) ustrój federalny i terytorium Federacji Rosyjskiej;
- c) regulowanie i ochrona praw i wolności człowieka i obywatela; obywatelstwo w Federacji Rosyjskiej; regulowanie i ochrona praw mniejszości narodowych;
- d) ustanawianie systemu federalnych organów władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej, trybu ich organizacji i działania; kształtowanie federalnych organów władzy państwowej;
- e) federalna własność państwowa i zarządzanie nią;
- f) stanowienie podstaw polityki federalnej i federalnego programu w dziedzinie państwowego, ekonomicznego, ekologicznego, społecznego, kulturalnego i narodowego rozwoju Federacji Rosyjskiej;
- g) stanowienie prawnych podstaw jednolitego rynku; regulowanie kwestii finansowych, dewizowych, kredytowych i celnych, emisja pieniądza, podstawy polityki cenowej; federalne służby ekonomiczne łącznie z bankami federalnymi;
- h) budżet federalny, federalne podatki i opłaty; federalne fundusze rozwoju regionalnego;
- i) federalne systemy energetyczne, energetyka jądrowa, materiały rozszczepialne; komunikacja federalna, federalne linie komunikacyjne, federalna informacja i łączność; działalność w kosmosie;
- j) polityka zagraniczna i stosunki międzynarodowe Federacji Rosyjskiej, porozumienia międzynarodowe Federacji Rosyjskiej; kwestie wojny i pokoju;
- k) kontakty gospodarcze Federacji Rosyjskiej z zagranicą;
- l) obrona i bezpieczeństwo; produkcja na potrzeby obronności; określanie trybu sprzedaży i zakupu broni, amunicji, sprzętu wojskowego oraz innego mienia wojskowego; wytwarzanie substancji trujących, środków narkotycznych i tryb ich wykorzystania;
- ł) określanie statusu i ochrona granicy państwowej, morza terytorialnego, przestrzeni powietrznej, wyłącznej strefy ekonomicznej oraz szelfu kontynentalnego Federacji Rosyjskiej;
- m) ustrój sądów; prokuratura; ustawodawstwo karne, karno-procesowe i karno-wykonawcze; amnestionowanie i ułaskawianie; ustawodawstwo cywilne, cywilno-procesowe i arbitrażowo-procesowe; prawne regulowanie własności intelektualnej;
- n) federalne prawo kolizyjne;
- o) służba meteorologiczna, normy, wzorce, system metryczny i rachuba czasu; geodezja i kartografia; nazewnictwo geograficzne; oficjalna statystyka i rachunkowość;
- p) odznaczenia państwowe i tytuły honorowe Federacji Rosyjskiej;
- r) federalna służba państwowa.

Artykuł 72

1. We wspólnej kompetencji Federacji Rosyjskiej i podmiotów Federacji Rosyjskiej leży:

- a) zapewnianie zgodności konstytucji i ustaw republik, statutów, ustaw i innych prawnych aktów normatywnych krajów, obwodów, miast o znaczeniu ogólnofederalnym, obwodu autonomicznego, okręgów autonomicznych z Konstytucją Federacji Rosyjskiej i ustawami federalnymi;
 - b) ochrona praw i wolności człowieka i obywatela; ochrona praw mniejszości narodowych; zapewnienie legalizmu, praworządności i bezpieczeństwa publicznego; przepisy dla stref granicznych;
 - c) zagadnienia dotyczące władania, użytkowania i rozporządzania ziemią, kopalinami, wodnymi oraz innymi zasobami naturalnymi;
 - d) rozgraniczanie własności państwowej;
 - e) korzystanie z zasobów przyrody, ochrona środowiska naturalnego i zapewnianie bezpieczeństwa ekologicznego; obszary przyrodnicze podlegające szczególnej ochronie; ochrona zabytków historycznych i kulturalnych;
 - f) ogólne zagadnienia dotyczące wychowania, edukacji, nauki, kultury, kultury fizycznej i sportu;
 - g) koordynacja zagadnień dotyczących ochrony zdrowia; ochrona rodziny, macierzyństwa i ojcostwa oraz dziecka; osłona socjalna łącznie z ubezpieczeniem społecznym;
 - h) zwalczanie katastrof, klęsk żywiołowych, epidemii oraz likwidowanie ich skutków;
 - i) ustanawianie wspólnych zasad opodatkowania i wnoszenia opłat w Federacji Rosyjskiej;
 - j) ustawodawstwo administracyjne, administracyjno-procesowe, ustawodawstwo pracy, ustawodawstwo rodzinne, lokalowe, rolne, wodne, leśne, ustawodawstwo o kopalinach użytecznych i o ochronie środowiska naturalnego;
 - k) kadry organów sądowych i organów ochrony prawnej; adwokatura i notariat;
 - l) ochrona odwiecznych obszarów osiedlenia i tradycyjnego sposobu życia niewielkich liczebnie wspólnot etnicznych;
 - m) ustanawianie ogólnych zasad organizacji systemu organów władzy państwowej i samorządu lokalnego;
 - n) koordynowanie kontaktów międzynarodowych oraz kontaktów gospodarczych z zagranicą podmiotów Federacji Rosyjskiej, wykonywanie porozumień międzynarodowych zawartych przez Federację Rosyjską.
2. Przepisy niniejszego artykułu w równym stopniu dotyczą republik, krajów, obwodów, miast o znaczeniu ogólnofederalnym, obwodu autonomicznego i okręgów autonomicznych.

Artykuł 73

W sprawach wykraczających poza granice kompetencji Federacji Rosyjskiej i uprawnień Federacji Rosyjskiej w odniesieniu do kwestii będących przedmiotem wspólnej kompetencji Federacji Rosyjskiej i podmiotów Federacji Rosyjskiej podmioty Federacji Rosyjskiej dysponują pełnią władzy państwowej.

Artykuł 74

1. Na terytorium Federacji Rosyjskiej zabrania się ustanawiania granic celnych, ceł, opłat i jakichkolwiek innych barier przeszkadzających w swobodnym przepływie towarów, usług i środków finansowych.
2. Ograniczenia w przepływie towarów i usług mogą być wprowadzane zgodnie z prawem federalnym, o ile jest to niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa, ochrony życia i zdrowia ludzkiego, ochrony przyrody i wartości kulturalnych.

Artykuł 75

1. Jednostką pieniężną w Federacji Rosyjskiej jest rubel. Emisję pieniądza prowadzi wyłącznie Bank Centralny Federacji Rosyjskiej. Wprowadzanie i emitowanie innych walut w Federacji Rosyjskiej jest zabronione.
2. Zasadniczą rolą Banku Centralnego Federacji Rosyjskiej jest chronienie i zapewnianie stabilności rubla, którą to rolę pełni on niezależnie od innych organów władzy państwowej.
3. System podatków ściąganych do budżetu federalnego oraz ogólne zasady opodatkowania i opłat w Federacji Rosyjskiej ustanawia prawo federalne.
4. Pożyczki państwowe emitowane są w trybie określonym przez prawo federalne i rozprawdane na zasadzie dobrowolności.

Artykuł 76

1. W odniesieniu do kwestii będących przedmiotem kompetencji Federacji Rosyjskiej stosuje się federalne ustawy konstytucyjne oraz ustawy federalne mające bezpośrednie działanie na całym terytorium Federacji Rosyjskiej.
2. W odniesieniu do kwestii będących przedmiotem wspólnej kompetencji Federacji Rosyjskiej i podmiotów Federacji Rosyjskiej wydaje się ustawy federalne oraz uchwalane zgodnie z nimi ustawy i inne normatywne akty prawne podmiotów Federacji Rosyjskiej.
3. Ustawy federalne nie mogą być sprzeczne z federalną ustawą konstytucyjną.
4. W sprawach wykraczających poza granice kompetencji Federacji Rosyjskiej, wspólnej kompetencji Federacji Rosyjskiej i podmiotów Federacji Rosyjskiej republiki, kraje, obwody, miasta o znaczeniu ogólnofederalnym, obwód autonomiczny i okręgi autonomiczne realizują własną regulację prawną, łącznie z uchwalaniem ustaw i innych normatywnych aktów prawnych.
5. Ustawy oraz inne normatywne akty prawne podmiotów Federacji Rosyjskiej nie mogą być sprzeczne z ustawami federalnymi uchwalonymi zgodnie z częściami pierwszą i drugą niniejszego artykułu. W razie zaistnienia sprzeczności między ustawą federalną a innym aktem wydanym w Federacji Rosyjskiej, obowiązuje ustawa federalna.
6. W razie zaistnienia sprzeczności między ustawą federalną a normatywnym aktem prawnym podmiotu Federacji Rosyjskiej wydanym zgodnie z częścią czwartą niniejszego artykułu, obowiązuje normatywny akt prawny podmiotu Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 77

1. System organów władzy państwowej republik, krajów, obwodów, miast o znaczeniu ogólnofederalnym, obwodu autonomicznego i obwodów autonomicznych podmioty Federacji Rosyjskiej ustanawiają samodzielnie, zgodnie z podstawami ustroju konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej i ogólnymi zasadami organizacji przedstawicielskich i wykonawczych organów władzy państwowej ustalonymi przez prawo federalne.
2. W granicach kompetencji Federacji Rosyjskiej i uprawnień Federacji Rosyjskiej w odniesieniu do kwestii będących przedmiotem wspólnej kompetencji Federacji Rosyjskiej i podmiotów Federacji Rosyjskiej federalne organy władzy wykonawczej i organy władzy wykonawczej podmiotów Federacji Rosyjskiej tworzą jednolity system władzy wykonawczej w Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 78

1. Federalne organy władzy wykonawczej w celu realizacji swoich uprawnień mogą tworzyć własne organy terytorialne i mianować odpowiednich urzędników.
2. Federalne organy władzy wykonawczej w porozumieniu z organami władzy wykonawczej podmiotów Federacji Rosyjskiej mogą przekazywać im realizację części swoich uprawnień, o ile nie jest to sprzeczne z Konstytucją Federacji Rosyjskiej i ustawami federalnymi.
3. Organy władzy wykonawczej podmiotów Federacji Rosyjskiej w porozumieniu z federalnymi organami władzy wykonawczej mogą przekazywać im realizację części swoich uprawnień.
4. Prezydent Federacji Rosyjskiej i Rząd Federacji Rosyjskiej zapewniają, zgodnie z Konstytucją Federacji Rosyjskiej, realizację uprawnień federalnej władzy państwowej na całym terytorium Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 79

Federacja Rosyjska może uczestniczyć w organizacjach międzypaństwowych i przekazywać im część swoich uprawnień zgodnie z porozumieniami międzynarodowymi, o ile nie pociąga to za sobą ograniczenia praw i wolności człowieka i obywatela i nie jest sprzeczne z podstawami ustroju konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej.

Rozdział 4

Prezydent Federacji Rosyjskiej

Artykuł 80

1. Prezydent Federacji Rosyjskiej jest głową państwa.
2. Prezydent Federacji Rosyjskiej jest gwarantem Konstytucji Federacji Rosyjskiej, praw i wolności człowieka i obywatela. W trybie ustanowionym przez Konstytucję Federacji Rosyjskiej podejmuje kroki mające na celu obronę suwerenności Federacji Rosyjskiej, jej niepodległości i integralności państwowej, zapewnia koordynację i współdziałanie organów władzy państwowej.
3. Prezydent Federacji Rosyjskiej zgodnie z Konstytucją Federacji Rosyjskiej i ustawami federalnymi określa podstawowe kierunki wewnętrznej i zagranicznej polityki państwa.
4. Prezydent Federacji Rosyjskiej jako głowa państwa reprezentuje Federację Rosyjską w kraju i w stosunkach międzynarodowych.

Artykuł 81

1. Prezydent Federacji Rosyjskiej jest wybierany na cztery lata przez obywateli Federacji Rosyjskiej na podstawie powszechnego, równego i bezpośredniego prawa wyborczego w głosowaniu tajnym.
2. Na Prezydenta Federacji Rosyjskiej może być wybrany obywatel Federacji Rosyjskiej mający nie mniej niż 35 lat, od co najmniej 10 lat stale zamieszkujący na terytorium Federacji Rosyjskiej.
3. Jedna i ta sama osoba nie może piastować urzędu Prezydenta Federacji Rosyjskiej dłużej niż dwie kadencje z rzędu.
4. Tryb wyborów Prezydenta Federacji Rosyjskiej określa ustawa federalna.

Artykuł 82

1. Obejmując urząd Prezydent Federacji Rosyjskiej składa narodowi następującą przysięgę:
"Przysięgam, iż realizując uprawnienia Prezydenta Federacji Rosyjskiej będę szanował i chronił prawa i wolności człowieka i obywatela, przestrzegal i bronił Konstytucji Federacji Rosyjskiej, bronił suwerenności i niepodległości, bezpieczeństwa i integralności państwa, wiernie służył narodowi."
2. Przysięga ma charakter uroczysty i składana jest w obecności członków Rady Federacji, deputowanych Dumy Państwowej i sędziów Trybunału Konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 83

1. Prezydent Federacji Rosyjskiej:
 - a) powołuje za zgodą Dumy Państwowej Premiera Rządu Federacji Rosyjskiej;
 - b) ma prawo przewodniczyć posiedzeniom Rządu Federacji Rosyjskiej;
 - c) odwołuje Rząd Federacji Rosyjskiej;
 - d) przedstawia Dumie Państwowej kandydata na stanowisko Prezesa Banku Centralnego Federacji Rosyjskiej; składa w Dumie Państwowej wnioski o odwołanie ze stanowiska Prezesa Banku Centralnego Federacji Rosyjskiej;
 - e) na wniosek Premiera Rządu Federacji Rosyjskiej powołuje na stanowisko i odwołuje ze stanowiska wicepremierów Rządu Federacji Rosyjskiej oraz ministrów federalnych;
 - f) przedstawia Radzie Federacji kandydatów na stanowiska sędziów Trybunału Konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej, Sądu Najwyższego Federacji Rosyjskiej, Naczelnego Sądu Arbitrażowego Federacji Rosyjskiej, jak również kandydata na stanowisko Prokuratora Generalnego Federacji Rosyjskiej; przedkłada w Radzie Federacji wniosek o odwołanie ze stanowiska Prokuratora Generalnego Federacji Rosyjskiej; powołuje sędziów innych sądów federalnych.
 - g) tworzy i przewodniczy Radzie Bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej, której status określa ustawa federalna;
 - h) zatwierdza doktrynę wojenną Federacji Rosyjskiej;
 - i) tworzy Administrację Prezydenta Federacji Rosyjskiej;
 - j) powołuje i odwołuje pełnomocnych przedstawicieli Prezydenta Federacji Rosyjskiej;

- k) powołuje i odwołuje najwyższe dowództwo Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej;
- l) powołuje i odwołuje po konsultacji z właściwymi komitetami lub komisjami izb Zgromadzenia Federalnego przedstawicieli dyplomatycznych Federacji Rosyjskiej w państwach obcych oraz organizacjach międzynarodowych.

Artykuł 84

Prezydent Federacji Rosyjskiej:

- a) zarządza wybory do Dumy Państwowej zgodnie z Konstytucją Federacji Rosyjskiej i prawem federalnym;
- b) rozwiązuje Dumę Państwową w przypadkach i w trybie przewidzianych przez Konstytucję Federacji Rosyjskiej;
- c) zarządza referendum w trybie ustanowionym przez federalną ustawę konstytucyjną;
- d) przedkłada projekty ustaw Dumie Państwowej;
- e) podpisuje i ogłasza ustawy federalne;
- f) zwraca się do Zgromadzenia Federalnego z dorocznymi orędziami o stanie państwa i podstawowych kierunkach wewnętrznej i zagranicznej polityki państwa.

Artykuł 85

1. Prezydent Federacji Rosyjskiej może korzystać z procedury rozjemczej w celu rozstrzygnięcia sporów między organami władzy państwowej Federacji Rosyjskiej a organami władzy państwowej podmiotów Federacji Rosyjskiej, jak również między organami władzy państwowej podmiotów Federacji Rosyjskiej. W przypadku nieosiągnięcia porozumienia może on powierzyć rozstrzygnięcie sporu właściwemu sądowi.
2. Prezydent Federacji Rosyjskiej ma prawo zawieszać obowiązywanie aktów organów władzy wykonawczej podmiotów Federacji Rosyjskiej w przypadku, gdy akty te są sprzeczne z Konstytucją Federacji Rosyjskiej, ustawami federalnymi i międzynarodowymi zobowiązaniami Federacji Rosyjskiej lub naruszają prawa i wolności człowieka i obywatela - nim kwestię tę rozstrzygnie właściwy sąd.

Artykuł 86

Prezydent Federacji Rosyjskiej:

- a) kieruje polityką zagraniczną Federacji Rosyjskiej;
- b) prowadzi rokowania i podpisuje międzynarodowe porozumienia Federacji Rosyjskiej;
- c) podpisuje listy ratyfikacyjne;
- d) przyjmuje listy uwierzytelniające i odwołujące akredytowanych przy nim przedstawicieli dyplomatycznych.

Artykuł 87

1. Prezydent Federacji Rosyjskiej jest Najwyższym Zwierzchnikiem Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej.
2. W przypadku agresji przeciwko Federacji Rosyjskiej lub bezpośredniej groźby agresji Prezydent Federacji Rosyjskiej wprowadza na terytorium Federacji Rosyjskiej lub w jej poszczególnych częściach stan wojenny, niezwłocznie powiadamiając o tym Radę Federacji i Dumę Państwową.
3. Warunki stanu wojennego określa federalna ustawa konstytucyjna.

Artykuł 88

Prezydent Federacji Rosyjskiej w okolicznościach i w trybie przewidzianych federalną ustawą konstytucyjną wprowadza na terytorium Federacji Rosyjskiej lub w jej poszczególnych częściach stan wyjątkowy, niezwłocznie powiadamiając o tym Radę Federacji i Dumę Państwową.

Artykuł 89

Prezydent Federacji Rosyjskiej:

- a) rozstrzyga kwestie dotyczące obywatelstwa Federacji Rosyjskiej i udzielenia azylu politycznego;

- b) nadaje odznaczenia państwowe Federacji Rosyjskiej, tytuły honorowe Federacji Rosyjskiej, jak również wyższe stopnie wojskowe i wyższe tytuły specjalne.
- c) stosuje prawo łaski.

Artykuł 90

1. Prezydent Federacji Rosyjskiej wydaje dekrety i rozporządzenia.
2. Dekrety i rozporządzenia Prezydenta Federacji Rosyjskiej mają moc obowiązującą na całym terytorium Federacji Rosyjskiej.
3. Dekrety i rozporządzenia Prezydenta Federacji Rosyjskiej nie powinny być sprzeczne z Konstytucją Federacji Rosyjskiej i ustawami federalnymi.

Artykuł 91

Prezydent Federacji Rosyjskiej jest osobą nietykalną.

Artykuł 92

1. Prezydent Federacji Rosyjskiej przystępuje do pełnienia obowiązków z chwilą złożenia przysięgi i zaprzestaje ich pełnienia wraz z upływem swej kadencji z chwilą złożenia przysięgi przez nowo wybranego Prezydenta Federacji Rosyjskiej.
2. Prezydent Federacji Rosyjskiej zaprzestaje pełnienia obowiązków przedterminowo w przypadku swego ustąpienia, trwałej, spowodowanej stanem zdrowia, niezdolności do wykonywania obowiązków lub złożenia z urzędu, przy czym wybory Prezydenta Federacji Rosyjskiej winny się odbyć nie później niż w trzy miesiące od chwili przedterminowego zaprzestania pełnienia obowiązków.
3. W każdym przypadku, gdy Prezydent Federacji Rosyjskiej nie jest w stanie pełnić swych obowiązków, czasowo pełni je Premier Rządu Federacji Rosyjskiej. Pełniący obowiązki Prezydenta Federacji Rosyjskiej nie ma prawa rozwiązywać Dumy Państwowej, zarządzać referendum, jak również zgłaszać propozycji poprawek i rewizji przepisów Konstytucji Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 93

1. Prezydent Federacji Rosyjskiej może być złożony z urzędu przez Radę Federacji jedynie na podstawie wysuniętego przez Dumę Państwową oskarżenia o zdradę stanu lub popełnienie innego ciężkiego przestępstwa, potwierdzonego orzeczeniem Sądu Najwyższego Federacji Rosyjskiej o wystąpieniu w działaniach Prezydenta Federacji Rosyjskiej znamion przestępstwa oraz orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej o spełnieniu przewidzianych prawem wymogów odnośnie procedury wysunięcia oskarżenia.
2. Uchwała Dumy Państwowej o wysunięciu oskarżenia, jak i uchwała Rady Federacji o złożeniu Prezydenta z urzędu winny być podjęte większością dwóch trzecich ogólnej liczby głosów w każdej z izb, z inicjatywy co najmniej jednej trzeciej deputowanych Dumy Państwowej, i w sytuacji, gdy specjalna komisja powołana przez Dumę Państwową wydała stosowne orzeczenie.
3. Uchwała Rady Federacji o złożeniu z urzędu Prezydenta Federacji Rosyjskiej winna być podjęta nie później niż w ciągu trzech miesięcy od chwili wysunięcia przez Dumę Państwową oskarżenia przeciwko prezydentowi. Jeśli w tym terminie Rada Federacji nie podejmie uchwały, oskarżenie przeciwko prezydentowi uważane będzie za oddalone.

Rozdział 5

Zgromadzenie Federalne

Artykuł 94

Zgromadzenie Federalne - parlament Federacji Rosyjskiej - jest przedstawicielskim i ustawodawczym organem Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 95

1. Zgromadzenie Federalne składa się z dwóch izb - Rady Federacji i Dumy Państwowej.
2. Do Rady Federacji wchodzi po dwóch przedstawicieli każdego z podmiotów Federacji Rosyjskiej: po jednym z ramienia przedstawicielskiego i wykonawczego organu władzy państwowej.
3. Duma Państwowa składa się z 450 deputowanych.

Artykuł 96

1. Duma Państwowa wybierana jest na okres czteroletni.
2. Tryb tworzenia Rady Federacji i tryb wyboru deputowanych Dumy Państwowej określają ustawy federalne.

Artykuł 97

1. Na deputowanego Dumy Państwowej może być wybrany obywatel Federacji Rosyjskiej, który ukończył 21 rok życia i jest uprawniony do udziału w wyborach.
2. Jedna i ta sama osoba nie może być jednocześnie członkiem Rady Federacji i deputowanym Dumy Państwowej. Deputowany Dumy Państwowej nie może być deputowanym innych organów przedstawicielskich władzy państwowej i organów samorządu lokalnego.
3. Deputowani Dumy Państwowej są zawodowymi parlamentarzystami. Deputowani Dumy Państwowej nie mogą pozostawać w służbie państwowej ani też prowadzić innej płatnej działalności wyjąwszy działalność dydaktyczną, pracę naukową i inne rodzaje twórczości.

Artykuł 98

1. Członkowie Rady Federacji i deputowani Dumy Państwowej są osobami nietykalnymi w ciągu całej swojej kadencji. Nie mogą być zatrzymani, aresztowani, poddani rewizji, wyjąwszy przypadki zatrzymania na miejscu przestępstwa, jak również objęci nadzorem, wyjąwszy przypadki, kiedy przewidziane jest to prawem federalnym w celu zapewnienia bezpieczeństwa innych osób.
2. Kwestię pozbawienia nietykalności rozstrzyga na wniosek Prokuratora Generalnego Federacji Rosyjskiej właściwa izba Zgromadzenia Federalnego.

Artykuł 99

1. Zgromadzenie Federalne jest organem stałym.
2. Duma Państwowa zbiera się na pierwsze posiedzenie trzydziestego dnia po jej wybraniu. Prezydent Federacji Rosyjskiej może zwołać posiedzenie Dumy Państwowej przed tym terminem.
3. Pierwsze posiedzenie Dumy Państwowej otwiera najstarszy wiekiem deputowany.
4. Z chwilą rozpoczęcia obrad Dumy Państwowej nowej kadencji uprawnienia Dumy Państwowej poprzedniej kadencji wygasają.

Artykuł 100

1. Rada Federacji i Duma Państwowa obradują oddzielnie.
2. Posiedzenia Rady Federacji i Dumy Państwowej odbywają się przy drzwiach otwartych. W przypadkach przewidzianych regulaminem izby ma ona prawo przeprowadzać posiedzenia przy drzwiach zamkniętych.
3. Izby mogą się zbierać wspólnie w celu wysłuchiwania orędzi Prezydenta Federacji Rosyjskiej, orędzi Trybunału Konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej, wystąpień przywódców innych państw.

Artykuł 101

1. Rada Federacji wybiera ze swego składu Przewodniczącego Rady Federacji i jego zastępców. Duma Państwowa wybiera ze swego składu Przewodniczącego Dumy Państwowej i jego zastępców.
2. Przewodniczący Rady Federacji i jego zastępcy, Przewodniczący Dumy Państwowej i jego zastępcy prowadzą posiedzenia i czuwają nad przestrzeganiem wewnętrznego regulaminu danej izby.
3. Rada Federacji i Duma Państwowa tworzą komitety i komisje, prowadząc zgodnie ze swoimi uprawnieniami przesłuchania parlamentarne.
4. Każda z izb uchwała własny regulamin i rozstrzyga kwestie dotyczące porządku obrad.
5. W celu sprawowania kontroli nad wykonaniem budżetu federalnego Rada Federacji wspólnie z Dumą Państwową powołuje Izbę Obrachunkową, której skład i tryb pracy określa ustawa federalna.

Artykuł 102

1. Do kompetencji Rady Federacji należy:
 - a) zatwierdzanie zmian granic między podmiotami Federacji Rosyjskiej;
 - b) zatwierdzanie dekretu Prezydenta Federacji Rosyjskiej o wprowadzeniu stanu wojennego;
 - c) zatwierdzanie dekretu Prezydenta Federacji Rosyjskiej o wprowadzeniu stanu wyjątkowego;
 - d) rozstrzyganie kwestii ewentualnego użycia Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej poza granicami Federacji Rosyjskiej;
 - e) zarządzanie wyborów Prezydenta Federacji Rosyjskiej;
 - f) składanie z urzędu Prezydenta Federacji Rosyjskiej;
 - g) powoływanie sędziów Trybunału Konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej, Sądu Najwyższego Federacji Rosyjskiej i Naczelnego Sądu Arbitrażowego Federacji Rosyjskiej;
 - h) powoływanie i odwoływanie Prokuratora Generalnego Federacji Rosyjskiej;
 - i) powoływanie i odwoływanie zastępcy przewodniczącego Izby Obrachunkowej oraz połowy jej składu;
2. Rada Federacji podejmuje uchwały w kwestiach zaliczonych do jej kompetencji przez Konstytucję Federacji Rosyjskiej.
3. Uchwały Rady Federacji podejmowane są większością głosów ogólnej liczby członków Rady Federacji, o ile Konstytucja Federacji Rosyjskiej nie przewiduje innego trybu podejmowania uchwał.

Artykuł 103

1. Do kompetencji Dumy Państwowej należy:
 - a) udzielanie zgody Prezydentowi Federacji Rosyjskiej na powołanie Premiera Rządu Federacji Rosyjskiej;
 - b) udzielanie votum zaufania Rządowi Federacji Rosyjskiej;
 - c) powoływanie i odwoływanie Prezesa Banku Centralnego Federacji Rosyjskiej;

- d) powoływanie i odwoływanie Przewodniczącego Izby Obrachunkowej oraz połowy jej składu;
 - e) powoływanie i odwoływanie Pełnomocnika ds. Praw Człowieka, działającego zgodnie z federalną ustawą konstytucyjną;
 - f) ogłaszanie amnestii;
 - g) wysuwanie oskarżenia pod adresem Prezydenta Federacji Rosyjskiej w celu złożenia go z urzędu.
2. Duma Państwowa podejmuje uchwały w kwestiach zaliczonych do jej kompetencji przez Konstytucję Federacji Rosyjskiej.
 3. Uchwały Dumy Państwowej podejmowane są większością głosów ogólnej liczby deputowanych Dumy Państwowej, o ile Konstytucja Federacji Rosyjskiej nie przewiduje innego trybu podejmowania uchwał.

Artykuł 104

1. Prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje Prezydentowi Federacji Rosyjskiej, Radzie Federacji, członkom Rady Federacji, Deputowanym Dumy Państwowej, Rządowi Federacji Rosyjskiej, ustawodawczym (przedstawicielskim) organom podmiotów Federacji Rosyjskiej. Prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje również Trybunałowi Konstytucyjnemu Federacji Rosyjskiej, Sądowi Najwyższemu Federacji Rosyjskiej i Naczelnemu Sądowi Arbitrażowemu Federacji Rosyjskiej w kwestiach należących do ich kompetencji.
2. Projekty ustaw przedkładane są Dumie Państwowej.
3. Projekty ustaw o wprowadzeniu lub zniesieniu podatków, zwolnieniu od nich, o emisji pożyczek państwowych, o zmianie zobowiązań finansowych państwa, jak również inne projekty ustaw przewidujące wydatki pokrywane z budżetu federalnego, mogą zostać przedłożone wyłącznie pod warunkiem zaopiniowania przez Rząd Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 105

1. Ustawy federalne uchwała Duma Państwowa.
2. Ustawy federalne uchwalane są większością głosów ogólnej liczby deputowanych Dumy Państwowej, o ile Konstytucja Federacji Rosyjskiej nie przewiduje inaczej.
3. Uchwalone przez Dumę Państwową ustawy są w ciągu pięciu dni przekazywane do rozpatrzenia Radzie Federacji.
4. Ustawę federalną uważa się za zaaprobowaną przez Radę Federacji jeśli za jej przyjęciem głosowała więcej niż połowa ogólnej liczby członków tej izby lub jeśli w ciągu czternastu dni nie została ona rozpatrzona przez Radę Federacji. W przypadku odrzucenia ustawy federalnej przez Radę Federacji izby mogą utworzyć komisję rozjemczą w celu przewyższenia powstałych rozbieżności, po czym ustawa federalna winna być powtórnie rozpatrzona przez Dumę Państwową.
5. W przypadku, gdy Duma Państwowa nie zgadza się z decyzją Rady Federacji ustawa federalna uważana jest za uchwaloną jeśli w powtórnym głosowaniu za jej przyjęciem głosowały co najmniej dwie trzecie ogólnej liczby deputowanych Dumy Państwowej.

Artykuł 106

Obligatoryjnemu rozpatrzeniu przez Radę Federacji podlegają uchwalone przez Dumę Państwową ustawy federalne dotyczące:

- a) budżetu federalnego;
- b) federalnych podatków i opłat;
- c) regulacji finansowych, walutowych, kredytowych i celnych oraz emisji pieniądza;
- d) ratyfikacji i wypowiedzania porozumień międzynarodowych zawartych przez Federację Rosyjską;
- e) statusu i ochrony granicy państwowej Federacji Rosyjskiej;
- f) wojny i pokoju.

Artykuł 107

1. Uchwalona ustawa federalna w ciągu pięciu dni przekazywana jest Prezydentowi Federacji Rosyjskiej w celu podpisania i ogłoszenia.
2. Prezydent Federacji Rosyjskiej w ciągu czternastu dni podpisuje ustawę federalną i zarządza jej ogłoszenie.
3. Jeśli Prezydent Federacji Rosyjskiej w ciągu czternastu dni od chwili przekazania mu ustawy federalnej nie zatwierdzi jej, wówczas Duma Państwowa i Rada Federacji w trybie ustanowionym przez Konstytucję Federacji Rosyjskiej ponownie rozpatrują tę ustawę. Jeśli podczas powtórnego rozpatrywania ustawa federalna zostanie zaaprobowana we wcześniej uchwalonym brzmieniu większością co najmniej dwóch trzecich głosów ogólnej liczby członków Rady Federacji i deputowanych Dumy Państwowej, Prezydent Federacji Rosyjskiej w ciągu siedmiu dni podpisuje ustawę i zarządza jej ogłoszenie.

Artykuł 108

1. Federalne ustawy konstytucyjne uchwalane są w sprawach przewidzianych przez Konstytucję Federacji Rosyjskiej.
2. Federalna ustawa konstytucyjna uważana jest za uchwaloną jeśli została zaaprobowana większością co najmniej trzech czwartych głosów ogólnej liczby członków Rady Federacji i co najmniej dwóch trzecich głosów ogólnej liczby deputowanych Dumy Państwowej. Prezydent Federacji Rosyjskiej w ciągu czternastu dni podpisuje uchwaloną federalną ustawę konstytucyjną i zarządza jej ogłoszenie.

Artykuł 109

1. Duma Państwowa może zostać rozwiązana przez Prezydenta Federacji Rosyjskiej w przypadkach przewidzianych artykułami 111 i 117 Konstytucji Federacji Rosyjskiej.
2. W przypadku rozwiązania Dumy Państwowej Prezydent Federacji Rosyjskiej wyznacza datę wyborów tak, aby ponownie wybrana Duma Państwowa zebrała się nie później niż w cztery miesiące od chwili rozwiązania.
3. Duma Państwowa nie może zostać rozwiązana na podstawach przewidzianych artykułem 117 Konstytucji Federacji Rosyjskiej przez rok od chwili jej wybrania.
4. Duma Państwowa nie może zostać rozwiązana od chwili wysunięcia przez nią oskarżenia pod adresem Prezydenta Federacji Rosyjskiej aż do podjęcia stosownej uchwały przez Radę Federacji.
5. Duma Państwowa nie może zostać rozwiązana w okresie obowiązywania na całym terytorium Federacji Rosyjskiej stanu wojennego lub wyjątkowego, jak również w ciągu sześciu miesięcy poprzedzających termin upływu kadencji Prezydenta Federacji Rosyjskiej.

Rozdział 6

Rząd Federacji Rosyjskiej

Artykuł 110

1. Władzę wykonawczą w Federacji Rosyjskiej sprawuje Rząd Federacji Rosyjskiej.
2. Rząd Federacji Rosyjskiej składa się z Premiera Rządu Federacji Rosyjskiej, wicepremierów Rządu Federacji Rosyjskiej i ministrów federalnych.

Artykuł 111

1. Premiera Rządu Federacji Rosyjskiej powołuje Prezydent Federacji Rosyjskiej za zgodą Dumy Państwowej.
2. Wniosek w sprawie kandydatury Premiera Rządu Federacji Rosyjskiej przedkładany jest najdalej w ciągu dwóch tygodni od chwili objęcia urzędu przez nowo wybranego Prezydenta Federacji Rosyjskiej lub po ustąpieniu Rządu Federacji Rosyjskiej albo w ciągu tygodnia od dnia odrzucenia kandydatury przez Dumę Państwową.
3. Duma Państwowa rozpatruje przedstawioną przez Prezydenta Federacji Rosyjskiej kandydaturę Premiera Rady Ministrów w ciągu tygodnia od dnia przedłożenia wniosku w sprawie kandydatury.
4. Po trzykrotnym odrzuceniu przez Dumę Państwową przedstawionych kandydatur na stanowisko Premiera Rządu Federacji Rosyjskiej, Premiera Rządu Federacji Rosyjskiej powołuje Prezydent Federacji Rosyjskiej, rozwiązując Dumę Państwową oraz zarządzając nowe wybory.

Artykuł 112

1. Premier Rządu Federacji Rosyjskiej najdalej w ciągu tygodnia od daty powołania przedstawia Prezydentowi Federacji Rosyjskiej wnioski odnośnie struktury federalnych organów władzy wykonawczej.
2. Premier Rządu Federacji Rosyjskiej proponuje Prezydentowi Federacji Rosyjskiej kandydatury na stanowiska wicepremierów Rządu Federacji Rosyjskiej i ministrów federalnych.

Artykuł 113

Premier Rządu Federacji Rosyjskiej zgodnie z Konstytucją Federacji Rosyjskiej, ustawami federalnymi i dekrétami Prezydenta Federacji Rosyjskiej określa podstawowe kierunki działalności Rządu Federacji Rosyjskiej oraz organizuje jego pracę.

Artykuł 114

1. Rząd Federacji Rosyjskiej:

- a) opracowuje i przedstawia Dumie Państwowej budżet federalny i zapewnia jego wykonanie; przedkłada Dumie Państwowej sprawozdanie z wykonania budżetu federalnego;
 - b) zapewnia realizację w Federacji Rosyjskiej jednolitej polityki finansowej, kredytowej i monetarnej;
 - c) zapewnia realizację w Federacji Rosyjskiej jednolitej polityki państwa w dziedzinie kultury, nauki, edukacji, ochrony zdrowia, ubezpieczeń społecznych i ekologii;
 - d) zarządza własnością federalną;
 - e) zapewnia obronę kraju, bezpieczeństwo państwa oraz realizuje politykę zagraniczną Federacji Rosyjskiej;
 - f) zapewnia praworządność, prawa i wolności obywateli, chroni własność i porządek społeczny, zwalcza przestępczość;
 - g) realizuje inne uprawnienia nadane mu przez Konstytucję Federacji Rosyjskiej, ustawy federalne oraz dekrety Prezydenta Federacji Rosyjskiej;
2. Tryb działania Rządu Federacji Rosyjskiej określa federalna ustawa konstytucyjna.

Artykuł 115

1. Mając za podstawę i wykonując Konstytucję Federacji Rosyjskiej, ustawy federalne i dekrety normatywne Prezydenta Federacji Rosyjskiej - Rząd Federacji Rosyjskiej wydaje uchwały i rozporządzenia oraz zapewnia ich wykonanie.
2. Uchwały i rozporządzenia Rządu Federacji Rosyjskiej są obowiązujące w Federacji Rosyjskiej.
3. Uchwały i rozporządzenia Rządu Federacji Rosyjskiej w przypadku, gdy są sprzeczne z Konstytucją Federacji Rosyjskiej, ustawami federalnymi i dekretemi Prezydenta Federacji Rosyjskiej - mogą zostać anulowane przez Prezydenta Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 116

Rząd Federacji Rosyjskiej składa swe pełnomocnictwa na ręce nowo wybranego Prezydenta Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 117

1. Rząd Federacji Rosyjskiej może podać się do dymisji, którą przyjmuje lub której nie przyjmuje Prezydent Federacji Rosyjskiej.
2. Prezydent Federacji Rosyjskiej może zdymisjonować Rząd Federacji Rosyjskiej.
3. Duma Państwowa może wyrazić votum nieufności dla Rządu Federacji Rosyjskiej. Uchwała o wyrażeniu votum nieufności dla Rządu Federacji Rosyjskiej podejmowana jest większością głosów ogólnej liczby deputowanych Dumy Państwowej. Po wyrażeniu przez Dumę Państwową votum nieufności dla Rządu Federacji Rosyjskiej Prezydent Federacji Rosyjskiej ma prawo zdymisjonować Rząd Federacji Rosyjskiej lub też nie zgodzić się z decyzją Dumy Państwowej. W przypadku jeśli Duma Państwowa w ciągu trzech miesięcy powtórnie wyrazi votum nieufności dla Rządu Federacji Rosyjskiej, Prezydent Federacji Rosyjskiej dymisjonuje Rząd Federacji Rosyjskiej albo rozwiązuje Dumę Państwową.
4. Premier Rządu Federacji Rosyjskiej może zwrócić się do Dumy Państwowej z wnioskiem o udzielenie votum zaufania Rządowi Federacji Rosyjskiej. Jeśli Duma Państwowa odmówi udzielenia votum zaufania, Prezydent w ciągu siedmiu dni dymisjonuje Rząd Federacji Rosyjskiej albo rozwiązuje Dumę Państwową i zarządza nowe wybory.
5. W przypadku zdymisjonowania lub złożenia pełnomocnictw Rząd Federacji Rosyjskiej na polecenie Prezydenta Federacji Rosyjskiej kontynuuje działalność aż do chwili utworzenia nowego Rządu Federacji Rosyjskiej.

Rozdział 7

Władza sędziowska

Artykuł 118

1. Wymiar sprawiedliwości w Federacji Rosyjskiej sprawowany jest wyłącznie przez sąd.
2. Władza sędziowska sprawowana jest w drodze postępowania konstytucyjnego, cywilnego, administracyjnego i karnego.
3. Sądownictwo Federacji Rosyjskiej ustanawia Konstytucja Federacji Rosyjskiej i federalna ustawa konstytucyjna. Tworzenie sądów specjalnych jest niedozwolone.

Artykuł 119

Sędziami mogą być obywatele Federacji Rosyjskiej, którzy ukończyli 25 rok życia, mają wyższe wykształcenie prawnicze i co najmniej pięcioletni staż pracy w zawodzie prawnika. Prawo federalne może ustanowić dodatkowe wymagania w stosunku do sędziów sądów Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 120

1. Sędziowie są niezawisli i podlegają wyłącznie Konstytucji Federacji Rosyjskiej oraz prawu federalnemu.
2. Sąd, stwierdziwszy w toku rozpoznawania sprawy niezgodność aktu wydanego przez organ państwowy lub aktu wydanego przez inny organ, z prawem, orzeka zgodnie z prawem.

Artykuł 121

1. Sędziowie są nieusuwalni.
2. Uprawnienia sędziego mogą zostać cofnięte lub zawieszono wyłącznie w trybie i na podstawach określonych prawem federalnym.

Artykuł 122

1. Sędziowie są nietykalni.
2. Sędzia może zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej wyłącznie w trybie określonym przez prawo federalne.

Artykuł 123

1. Rozpoznawanie spraw jest we wszystkich sądach jawne. Rozpoznawanie przy drzwiach zamkniętych dopuszczalne jest jedynie w przypadkach przewidzianych prawem federalnym.
2. Zaoczne rozpoznawanie spraw karnych w sądach jest niedozwolone, z wyjątkiem przypadków przewidzianych prawem federalnym.
3. Sąd rozpoznaje sprawę na zasadzie kontradyktoryjności i równouprawnienia stron.
4. W przypadkach przewidzianych prawem federalnym sprawa rozpoznawana jest z udziałem ławy przysięgłych.

Artykuł 124

Finansowanie sądów odbywa się wyłącznie z budżetu federalnego i powinno zapewniać możliwość pełnego i niezależnego sprawowania wymiaru sprawiedliwości zgodnie z prawem federalnym.

Artykuł 125

1. Trybunał Konstytucyjny Federacji Rosyjskiej składa się z 19 sędziów.

2. Trybunał Konstytucyjny Federacji Rosyjskiej na żądanie Prezydenta Federacji Rosyjskiej, Rady Federacji, Dumy Państwowej, jednej piątej członków Rady Federacji lub deputowanych Dumy Państwowej, Rządu Federacji Rosyjskiej, Sądu Najwyższego Federacji Rosyjskiej i Naczelnego Sądu Arbitrażowego Federacji Rosyjskiej, organów władzy ustawodawczej i wykonawczej podmiotów Federacji Rosyjskiej rozstrzyga kwestię zgodności z Konstytucją Federacji Rosyjskiej:

a) ustaw federalnych i aktów normatywnych Prezydenta Federacji Rosyjskiej, Rady Federacji, Dumy Państwowej i Rządu Federacji Rosyjskiej;

b) konstytucji republik, statutów, jak również innych aktów normatywnych podmiotów Federacji Rosyjskiej, wydanych odnośnie kwestii należących do kompetencji organów władzy państwowej Federacji Rosyjskiej oraz wspólnej kompetencji organów władzy państwowej Federacji Rosyjskiej i organów władzy państwowej podmiotów Federacji Rosyjskiej;

c) porozumień między organami władzy państwowej Federacji Rosyjskiej a organami władzy państwowej podmiotów Federacji Rosyjskiej oraz porozumień między organami władzy państwowej podmiotów Federacji Rosyjskiej;

d) porozumień międzynarodowych, które zostały zawarte przez Federację Rosyjską, a nie weszły jeszcze w życie.

3. Trybunał Konstytucyjny Federacji Rosyjskiej rozstrzyga spory kompetencyjne:

a) między federalnymi organami władzy państwowej;

b) między organami władzy państwowej Federacji Rosyjskiej a organami władzy państwowej podmiotów Federacji Rosyjskiej;

c) między naczelnymi organami państwowymi podmiotów Federacji Rosyjskiej.

4. Trybunał Konstytucyjny Federacji Rosyjskiej w odpowiedzi na skargi odnośnie naruszania konstytucyjnych praw i wolności obywateli oraz na żądanie sądów bada w trybie przewidzianym przez prawo federalne zgodność z konstytucją ustawy zastosowanej lub mającej zastosowanie w konkretnej sprawie.

5. Trybunał Konstytucyjny Federacji Rosyjskiej na żądanie Prezydenta Federacji Rosyjskiej, Rady Federacji, Dumy Państwowej, Rządu Federacji Rosyjskiej i organów władzy ustawodawczej podmiotów Federacji Rosyjskiej dokonuje wykładni Konstytucji Federacji Rosyjskiej.

6. Akty lub ich poszczególne przepisy, uznane za sprzeczne z konstytucją, tracą moc; niezgodne z Konstytucją Federacji Rosyjskiej porozumienia międzynarodowe zawarte przez Federację Rosyjską nie podlegają wprowadzeniu w życie i nie mają zastosowania.

7. Na żądanie Rady Federacji Trybunał Konstytucyjny Federacji Rosyjskiej orzeka o spełnieniu przewidzianych prawem wymogów odnośnie procedury oskarżenia Prezydenta Federacji Rosyjskiej o zdradę stanu lub popełnienie innego ciężkiego przestępstwa.

Artykuł 126

Sąd Najwyższy Federacji Rosyjskiej jest najwyższym organem sędziowskim powołanym do rozpoznawania spraw cywilnych, karnych, administracyjnych oraz innych spraw, podległych kompetencji sądów powszechnych; sprawuje w przewidzianych prawem federalnym formach procesowych nadzór sądowy nad ich działalnością i udziela wyjaśnień w kwestiach dotyczących praktyki sędziowskiej.

Artykuł 127

Naczelnny Sąd Arbitrażowy Federacji Rosyjskiej jest najwyższym organem sędziowskim powołanym do rozstrzygania sporów gospodarczych oraz innych spraw rozpoznawanych przez sądy arbitrażowe; sprawuje w przewidzianych prawem federalnym formach procesowych nadzór sądowy nad ich działalnością i udziela wyjaśnień w kwestiach dotyczących praktyki sędziowskiej.

Artykuł 128

1. Sędziów Trybunału Konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej, Sądu Najwyższego Federacji Rosyjskiej i Naczelnego Sądu Arbitrażowego Federacji Rosyjskiej powołuje Rada Federacji na wniosek Prezydenta Federacji Rosyjskiej.

2. Sędziów innych sądów federalnych powołuje Prezydent Federacji Rosyjskiej w trybie ustanowionym przez prawo federalne.

3. Uprawnienia, tryb tworzenia i działalność Trybunału Konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej, Sądu Najwyższego Federacji Rosyjskiej oraz innych sądów federalnych określa federalna ustawa konstytucyjna.

Artykuł 129

1. Prokuratura Federacji Rosyjskiej stanowi jednolity scentralizowany system, w ramach którego prokuratorzy niższych instancji podporządkowani są prokuratorom wyższych instancji oraz Prokuratorowi Generalnemu Federacji Rosyjskiej.

2. Prokuratora Generalnego Federacji Rosyjskiej powołuje i odwołuje Rada Federacji na wniosek Prezydenta Federacji Rosyjskiej.

3. Prokuratorów podmiotów Federacji Rosyjskiej powołuje Prokurator Generalny Federacji Rosyjskiej w uzgodnieniu z jej podmiotami.

4. Pozostałych prokuratorów powołuje Generalny Prokurator Federacji Rosyjskiej.

5. Uprawnienia, organizację i tryb działalności prokuratury Federacji Rosyjskiej określa ustawa federalna.

Rozdział 8

Samorząd lokalny

Artykuł 130

1. Samorząd lokalny w Federacji Rosyjskiej zapewnia samodzielne rozwiązywanie przez ludność kwestii o znaczeniu lokalnym, a także władanie, użytkowanie i dysponowanie własnością komunalną.
2. Samorządność lokalna realizowana jest przez obywateli w drodze referendum, wyborów oraz innych form bezpośredniego wyrażania woli, za pośrednictwem obieralnych i innych organów samorządu lokalnego.

Artykuł 131

1. Samorząd lokalny funkcjonuje w miastach i wsiach, jak również na innych obszarach z uwzględnieniem miejscowych tradycji historycznych i innych. Strukturę organów samorządu lokalnego ludność określa samodzielnie.
2. Zmiana granic obszarów, na których realizowany jest samorząd lokalny, możliwa jest z uwzględnieniem opinii ludności tych obszarów.

Artykuł 132

1. Organy samorządu lokalnego samodzielnie zarządzają własnością komunalną, tworzą, zatwierdzają i wykonują lokalny budżet, ustanawiają lokalne podatki i opłaty, strzegą porządku publicznego, jak również rozwiązują inne kwestie o znaczeniu lokalnym.
2. Organy samorządu lokalnego mogą z mocy prawa otrzymywać niektóre uprawnienia państwa z jednoczesnym przekazaniem im niezbędnych do realizacji tych uprawnień środków materiałowych i finansowych. Realizacja przekazanych uprawnień podlega kontroli państwa.

Artykuł 133

Samorządność lokalna w Federacji Rosyjskiej gwarantowana jest poprzez prawo do obrony sądowej i kompensacji dodatkowych wydatków poniesionych w związku z decyzjami organów władzy państwowej, jak również zakaz ograniczania praw samorządu lokalnego ustanowionych przez Konstytucję Federacji Rosyjskiej i ustawy federalne.

Rozdział 9

Poprawki do Konstytucji i rewizja Konstytucji

Artykuł 134

Wniosek o wprowadzenie poprawek i zmianę przepisów Konstytucji Federacji Rosyjskiej mogą przedstawiać: Prezydent Federacji Rosyjskiej, Rada Federacji, Duma Państwowa, Rząd Federacji Rosyjskiej, ustawodawcze (przedstawicielskie) organy podmiotów Federacji Rosyjskiej, jak również grupa złożona z co najmniej jednej piątej członków Rady Federacji lub deputowanych Dumy Państwowej.

Artykuł 135

1. Nie mogą zostać zmienione przez Zgromadzenie Federalne przepisy rozdziałów 1, 2 i 9 Konstytucji Federacji Rosyjskiej.
2. Jeśli wniosek o zmianę przepisów rozdziałów 1, 2 i 9 Konstytucji Federacji Rosyjskiej uzyska poparcie trzech piątych głosów ogólnej liczby członków Rady Federacji i Deputowanych Dumy Państwowej, to zgodnie z federalną ustawą konstytucyjną zwołane zostaje Zgromadzenie Konstytucyjne.
3. Zgromadzenie Konstytucyjne albo potwierdza niezmiennosc Konstytucji Federacji Rosyjskiej, albo opracowuje projekt nowej Konstytucji Federacji Rosyjskiej, który zostaje przyjęty przez Zgromadzenie Konstytucyjne dwiema trzecimi głosów ogólnej liczby jego członków albo też poddany pod ogólnonarodowe głosowanie. W przypadku przeprowadzenia ogólnonarodowego głosowania Konstytucję Federacji Rosyjskiej uważa się za przyjętą jeśli głosowała za nią ponad połowa wyborców biorących udział w głosowaniu, pod warunkiem, że w głosowaniu wzięła udział ponad połowa wyborców.

Artykuł 136

Poprawki do rozdziałów 3-8 Konstytucji Federacji Rosyjskiej uchwalane są w trybie przewidzianym do uchwalenia federalnej ustawy konstytucyjnej i nabierają mocy po zaaprobowaniu ich przez organy władzy ustawodawczej co najmniej dwóch trzecich podmiotów Federacji Rosyjskiej.

Artykuł 137

1. Zmiany do artykułu 65. Konstytucji Federacji Rosyjskiej określającego skład Federacji Rosyjskiej wprowadzane są na podstawie federalnej ustawy konstytucyjnej o przyjęciu do Federacji Rosyjskiej i utworzeniu w jej składzie nowego podmiotu Federacji Rosyjskiej oraz o zmianie konstytucyjno-prawnego statusu podmiotu Federacji Rosyjskiej.
2. W przypadku zmiany nazwy republiki, kraju, obwodu, miasta o znaczeniu ogólnofederalnym, obwodu autonomicznego i okręgu autonomicznego nowa nazwa podmiotu Federacji Rosyjskiej podlega włączeniu do artykułu 65. Konstytucji Federacji Rosyjskiej.

CZEŚĆ DRUGA

Przepisy końcowe i przejściowe

1. Konstytucja Federacji Rosyjskiej nabiera mocy z dniem jej oficjalnego opublikowania zgodnie z wynikiem głosowania ogólnonarodowego.

Dzień ogólnonarodowego głosowania 12 grudnia 1993 r. uważa się za dzień przyjęcia Konstytucji Federacji Rosyjskiej. Jednocześnie traci moc Konstytucja (Ustawa Zasadnicza) Federacji Rosyjskiej, uchwalona 12 kwietnia 1978 roku z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami.

W przypadku niezgodności z przepisami Konstytucji Federacji Rosyjskiej przepisów Umowy Federalnej - Porozumienia o rozgraniczeniu zakresu kompetencji i uprawnień między federalnymi organami władzy państwowej Federacji Rosyjskiej a organami władzy państwowej suwerennych republik wchodzących w skład Federacji Rosyjskiej, Porozumienia o rozgraniczeniu zakresu kompetencji i uprawnień między federalnymi organami władzy państwowej Federacji Rosyjskiej a organami władzy państwowej krajów, obwodów oraz miast Moskwy i Sankt-Petersburga Federacji Rosyjskiej, Porozumienia o rozgraniczeniu zakresu kompetencji i uprawnień między federalnymi organami władzy państwowej Federacji Rosyjskiej a organami władzy państwowej obwodu autonomicznego i okręgów autonomicznych wchodzących w skład Federacji Rosyjskiej, jak również innych porozumień między federalnymi organami władzy państwowej Federacji Rosyjskiej a organami władzy państwowej podmiotów Federacji Rosyjskiej, a także porozumień między organami władzy państwowej podmiotów Federacji Rosyjskiej - obowiązują przepisy Konstytucji Federacji Rosyjskiej.

2. Ustawy i inne akty prawne obowiązujące na terytorium Federacji Rosyjskiej przed wejściem w życie niniejszej Konstytucji mają zastosowanie w części nie pozostającej w sprzeczności z Konstytucją Federacji Rosyjskiej.

3. Prezydent Federacji Rosyjskiej, wybrany zgodnie z Konstytucją (Ustawą Zasadniczą) Federacji Rosyjskiej - Rosji, od dnia wejścia w życie niniejszej Konstytucji realizuje przewidziane przez nią uprawnienia aż do upływu okresu, na jaki został wybrany.

4. Rada Ministrów - Rząd Federacji Rosyjskiej, od dnia wejścia w życie niniejszej Konstytucji, nabywa ustanowione przez Konstytucję Federacji Rosyjskiej prawa, obowiązki i odpowiedzialność Rządu Federacji Rosyjskiej otrzymując nazwę - Rząd Federacji Rosyjskiej.

5. Sądy w Federacji Rosyjskiej realizują wymiar sprawiedliwości zgodnie z ich uprawnieniami ustanowionymi przez niniejszą Konstytucję.

Po wejściu w życie Konstytucji sędziowie wszystkich sądów Federacji Rosyjskiej zachowują swoje uprawnienia aż do upływu okresu, na jaki zostali wybrani. Stanowiska wakujące obsadzone są w trybie ustanowionym przez niniejszą Konstytucję.

6. Do chwili wejścia w życie ustawy federalnej ustanawiającej tryb rozpoznawania spraw przez sąd z udziałem ławy przysięgłych utrzymany zostaje dotychczasowy tryb rozpatrywania przez sądy spraw poddanych ich właściwości. Do chwili uzgodnienia ustawodawstwa karno-procesowego Federacji Rosyjskiej z przepisami niniejszej Konstytucji utrzymany zostaje dotychczasowy tryb aresztowania, osadzania w areszcie i zatrzymywania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa.

7. Rada Federacji pierwszej kadencji i Duma Państwowa pierwszej kadencji wybierane są na okres dwóch lat.

8. Rada Federacji na swoje pierwsze posiedzenie zbiera się trzydziestego dnia po wybraniu. Pierwsze posiedzenie Rady Federacji otwiera Prezydent Federacji Rosyjskiej.

9. Deputowany Dumy Państwowej pierwszej kadencji może być jednocześnie członkiem Rządu Federacji Rosyjskiej. Na deputowanych Dumy Państwowej - członków Rządu Federacji Rosyjskiej nie rozciągają się przepisy niniejszej Konstytucji o nietykalności deputowanych w części dotyczącej odpowiedzialności za działania (lub ich zaniechanie) związane z pełnieniem obowiązków służbowych.

Deputowani Rady Federacji pierwszej kadencji realizują swoje uprawnienia okresowo.

*Z jęz. rosyjskiego
przełożył: Andrzej Kubik (BSE)*